

Edukacja przyrodnicza i ekologiczna w Małej Akademii Turystycznej©

Sabina Knopik¹, Henryk Mielcarz²

Wdrażanie treści wynikających z reformy edukacji realizujemy między innymi przy pomocy autorskiego programu dydaktyczno-wychowawczego „Mała Akademia Turystyczna”, którego głównym założeniem jest upogładowanie treści przyrodniczych i wychowawczych poprzez szeroko rozumianą turystykę.

Wcielając w życie ideę ekorozwoju, realizujemy edukację przyrodniczą i ekologiczną w konwencji turystycznej, przede wszystkim przez udział uczniów w projektach i programach edukacyjnych. Opracowując założenia teoretyczne tych przedsięwzięć korzystamy z koncepcji konstruktywistycznych. Ułatwia nam to wykorzystanie wiedzy już nabytej przez ucznia, aby mógł on odnaleźć się w nowej roli – badacza.

Program dydaktyczno-wychowawczy Mała Akademia Turystyczna eksponuje aktywne metody uczenia się i lansuje idee kompetencji kluczowych. Założeniem podstawowym programu jest nauczanie wybranych treści metodami aktywizującymi, poglądowymi, pobudzającymi szereg funkcji poznawczych i łączących wiadomości i umiejętności przyrodnicze, humanistyczne i artystyczne.

W roku szkolnym 2003/2004 uczniowie realizujący program Małej Akademii Turystycznej wdrażali na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych projekt ukierunkowany na edukację ekologiczną pt. „Edukacja przyrodnicza i ekologiczna w programie Mała Akademia Turystyczna”. Projekt uwzględniał uczestnictwo w zaplanowanych konkursach szkolnych, zewnętrznych oraz imprezach turystyki kwalifikowanej. Członków poszczególnych zespołów zadaniowych dobieraliśmy, uwzględniając ich możliwości, uwarunkowane uzdolnieniami i chęci. Indywidualną pracę z uczniem zdolnym prowadzono podczas przygotowania pracy na Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy „Poznajemy Ojcowiznę”.

Praca w różnych typach szkół oraz doświadczenie pedagogiczne po roku nauczania w zespole integracyjnym w PSP Nr 1 w Strzelcach Opolskich, pozwoliły nam na konkluzję, że zbyt mało uwagi poświęca się uczniom zdolnym, uważając, że mogą oni osiągnąć wysokie wyniki bez specjalnej pomocy i troski ze strony rodziców i nauczycieli. Jest jednak inaczej. Uczniowie zdolni, którym się tej uwagi nie poświęca, często zatracają swoje liczne umiejętności lub kanalizują je na działaniach mało istotnych. Pozbawieni merytorycznego i psychologicznego wsparcia ze strony nauczycieli, tracą wiele ze swej pasji poznawczej, zadowolając się osiąganiem przeciętnych wyników nauczania. Z drugiej jednak strony, doskonale wiedzieliśmy, jaką wspaniałą motywacją do dalszej pracy

---

¹ Biolog, dyrektor szkoły, nauczyciel przyrody w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 1 w Strzelcach Opolskich.

² Geograf, nauczyciel przyrody i informatyki w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 1 w Strzelcach Opolskich.

mogą być, dla uczniów posiadających trudności w uczeniu się, najdrobniejsze sukcesy, szczególnie wtedy, kiedy obecni są przy tym uczniowie uznawani przez społeczność szkolną za najlepszych.

Realizacja projektu *Edukacja przyrodnicza i ekologiczna w programie Mała Akademia Turystyczna* pozwoliła na kontynuowanie wszechstronnego rozwoju zarówno uczniów zdolnych, jak i posiadających specyficzne trudności w uczeniu się oraz stworzyła odpowiednie warunki, by wszyscy oni czuli swoją wartość, chcieli, umieli i mogli prezentować własne osiągnięcia.

Cele ogólne projektu:

- kształtowanie obiektywnego spojrzenia na swoje możliwości, predyspozycje, umiejętności, zalety i wady charakteru – konfrontacja osobowości ucznia zdolnego i posiadającego trudności w uczeniu się – [dobór uczestników w poszczególnych formach projektów: SCARABEO 2004, Agenda 21 „Ekologia w Unii – My w Unii”, V Ekologiczne Warsztaty Komputerowe, www.ekostrzelce.pl];
- odnalezienie przez ucznia swojego miejsca w grupie podczas przygotowywania do działań oraz udziału w imprezach, programach i projektach przyrodniczych i ekologicznych;
- uczenie sposobów komunikacji słownej [kultura słowa, zasady poprawnej rozmowy, dyskusji, wymiany poglądów, pertraktowania, wypowiedzania własnych sądów] i pozawerbalnej [kultura gestu i mimiki twarzy] ;
- uczenie prowadzenia rozmowy w zależności od sytuacji komunikacyjnej [zależności interpersonalne uczeń – uczeń, uczeń – osoba dorosła] ;
- uświadomienie potrzeby kontaktu z różnymi formami edukacji przyrodniczej i ekologicznej, jako czynnika wzbogacającego osobowość, wrażliwość i wpływającego na rozwój emocjonalny człowieka [V Ekologiczne Warsztaty Komputerowe] ;
- stworzenie i ukazanie różnorodnych możliwości rozwijania i poszerzania zainteresowań, zdolności, uzdolnień, hobby jako elementów kształtujących osobowość i ukazujących wielość form spędzania czasu wolnego [udział w konkursie Agenda 21] ;
- zapoznanie z przedmiotem badań ekologii jako nauki i jej podstawowymi pojęciami [V Szkolny Turniej Ekologiczny, Agenda 21] ;
- zapoznanie z zasadami rozwoju zrównoważonego i pragmatycznego wymiaru ekologii;
- wskazanie przyczyn i skutków ingerowania człowieka w środowisko przyrodnicze [SCARABEO 2004] ;
- kształtowanie estetycznych i etycznych postaw w stosunku do otaczającej przyrody [VII Górski Rajd Ekologiczny] ;
- kształtowanie świadomości wpływania na decyzje dotyczące zmian w lokalnym środowisku przyrodniczym;
- zapoznanie ze sposobami przeciwdziałania zanieczyszczeniu środowiska i niwelowania skutków wynikłych z emitowania zanieczyszczeń [SCARABEO 2004];

- kontynuowanie kontaktów (i nawiązywanie nowych) z organizacjami i stowarzyszeniami stającymi w obronie zachowania dziedzictwa przyrodniczego [VII Górski Rajd Ekologiczny];
- zapoznanie z zasadami zapewnienia człowiekowi bezpieczeństwa ekologicznego;
- zapoznanie z prostymi sposobami monitorowania stanu lokalnego środowiska przyrodniczego;
- zachęcenie do tworzenia nowych i atrakcyjnych sposobów ukazywania walorów lokalnego środowiska.

Cele szczegółowe z uwzględnieniem kategorii celów i poziomów wymagań niezbędnych do dokonania oceny pracy uczniów

Cele operacyjne	Kategoria celów	Poziom wymagań
Uczeń potrafi:		
- założyć konto i wypełnić formularz zgłoszeniowy na stronie internetowej http://www.euro.agenda21.pl/ ,	C	R
- sprawnie pisać, wykorzystując klawiaturę,	B	P
- poprawnie formułować pytania na tematy zaproponowane w materiałach pomocniczych konkursu,	C	R
- dokonać kontekstowej oceny pytania, opracowując komentarz do wcześniej ułożonego pytania,	D	D
- pobrać materiały do badań [próbki wody i gleby] podczas rajdu ekologicznego [do Kalinowi],	A	K
- dokonać obserwacji w terenie,	B	P
- uzasadnić tezę o globalnym ociepleniu, w odniesieniu do obserwowanych zmian meteorologicznych w badanym terenie,	D	D
- wymienić ogólne źródła zanieczyszczenia wód,	B	P
- wskazać lokalne źródła zanieczyszczenia wód,	C	R
- podać lokalne skutki zanieczyszczenia wód [Staw Rybaczówka],	C	R
- opisać cykl krążenia wody w przyrodzie,	B	P
- przedstawić na schemacie cykl hydrologiczny,	B	P
- ocenić ogólną jakość badanej wody w Strzelcach Opolskich,	D	D
- odróżnić krajobraz naturalny od przekształconego,	C	R
- scharakteryzować cechy obserwowanego krajobrazu,	B	P
- wymienić ogólne źródła zanieczyszczenia powietrza,	A	K
- wskazać „lokalnych trucicieli” powietrza,	C	R
- zdefiniować pojęcia zanieczyszczenia powietrza,	C	R
- przewidzieć skutki zanieczyszczenia powietrza,	D	D
- wymienić społeczne, przyrodnicze i ekonomiczne przyczyny segregowania odpadów,	C	R
- zdefiniować pojęcie recyklingu, utylizacji i biodegradacji,	B	P
- wymienić formy ochrony przyrody ustanawiane w Polsce,	B	P
- wskazać najliczniejsze skupienie pomników przyrody w okolicy szkoły,	C	R
- wskazać na mapie rozmieszczenie polskich parków narodowych,	C	R

- dokonać podstawowej charakterystyki polskich PN,	D	D
- przygotować poster na temat wybranego polskiego PN,	D	D
- rozpoznać główne gatunki roślin i zwierząt chronionych w Polsce,	C	R
- przygotować [w edytorze graficznym Point] projekt graficzny ulotki zachęcającej do segregacji odpadów,	D	D
- dokonać prostych analiz chemicznych wody na zawartość azotanów i azotynów oraz pomiaru twardości ogólnej i odczynu pH,	C	R
- dokonać monitoringu dzikich wysypisk śmieci, za pomocą specjalnie przygotowanego formularza,	C	R
- dokonać pomiaru stopnia zanieczyszczenia powietrza przy pomocy skali porostowej,	B	P
- odnotować wyniki badań w specjalnie przygotowanej ankiecie,	B	P
- wykonać plakat konkursowy reklamujący www.ekostrzelce.pl ,	B	P
- dokonać obserwacji mikroskopowych przy wykorzystaniu mikroskopu świetlnego i mikroskopu cyfrowego Intel,	C	R
- opracować witrynę internetową w programie FrontPage Express,	D	D
- wyjaśnić potrzebę realizacji szkolnego projektu segregacji odpadów PAC,	C	R
- dokonać prostych tłumaczeń tekstów na język angielski,	C	R
- wykorzystać zeskanowane zdjęcia w różnego typu prezentacjach internetowych,	C	R
- podpisać zdjęcia,	B	P
- zmienić wielkość czcionki i krój liter,	A	K
- wstawić obrazki i zdjęcia do tekstu,	A	K
- wykorzystać w przygotowywaniu prac kamerę komputerową,	C	R
- uruchomić i wykorzystać w pracy programy multimedialne [<i>Encyklopedia wszechświata, Encyklopedia przyrody, Encyklopedia ptaków, Słownik ochrony środowiska</i>],	B	P
- wykorzystać przeglądarki do zdobywania potrzebnych informacji,	C	R
- przetwarzać dane za pomocą programów komputerowych,	D	D
- gromadzić dane w folderach osobistych,	A	K
- wykorzystać konta poczty elektronicznej,	B	P
- wykonać szybką publikację w programie Publisher.	C	R

*Poziom konieczny [K] – zapamiętanie wiadomości; wymagania konieczne – ocena dopuszczająca, [dostateczna] ;

Poziom podstawowy [P] – zrozumienie wiadomości; wymagania podstawowe (K+P) – ocena dostateczna, [dobra] ;

Poziom rozszerzający [R] – stosowanie wiadomości w sytuacjach prostych; wymagania rozszerzone [K+P+R] – ocena dobra, [bardzo dobra] ;

Poziom dopełniający [D] – stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych; wymagania dopełniające [K+P+R+D] – ocena bardzo dobra, [celująca].

Procedury osiągnięcia celów

- Internetowy konkurs międzyszkolny Agenda 21 „Ekologia w Unii – My w Unii”,
- V Ekologiczne Warsztaty Komputerowe [ferie zimowe],
- Warsztaty ekologiczne dla uczniów w ramach realizacji programu dofinansowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu pt. *Ekologiczna witryna internetowa dla gminy Strzelce Opolskie* www.ekostrzelce.pl,
- V Szkolny Turniej Ekologiczny z okazji Dnia Ziemi,
- Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy *Poznajemy Ojcowiznę*,
- Międzynarodowy projekt zarządzania odpadami SCARABEO 2004,
- VII Górski Rajd Ekologiczny – Pieniński Park Narodowy 2004.

Adresaci [odbiorcy]

Zakres treści i postaw kształtowanych w programie dydaktyczno-wychowawczym *Mała Akademia Turystyczna* dotyczy jej członków – chętnych uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 1 w Strzelcach Opolskich z klas 4-6. W zadaniach projektu, oprócz członków Małej Akademii Turystycznej, brały udział drużyny reprezentujące wszystkie szkoły podstawowe i gimnazjalne gminy Strzelce Opolskie.

Program przewidziany jest do realizacji w szkołach podstawowych i gimnazjach na zajęciach lekcyjnych przyrody, geografii, biologii, zajęciach pozalekcyjnych [kółkach przedmiotowych, ekologicznej ścieżce międzyprzedmiotowej, wycieczkach przedmiotowych, rajdach pieszych i górskich].

Uzasadnienie doboru treści projektu w powiązaniu z *Podstawą programową kształcenia ogólnego...*

Uczniowie realizowali następujące treści wskazane w podstawie programowej kształcenia ogólnego - przyrody i informatyki:

ogólne i lokalne źródła zanieczyszczeń wody [ścieki z kopalń, zakładów przemysłowych, domostw, gospodarstw rolnych]; sposoby powstawania kwaśnych deszczy; szkodliwość nadmiernego wykorzystania nawozów sztucznych i pestycydów [rozwój glonów i przyducha ryb]; wzrost zaludnienia, jako główna przyczyna pogorszenia jakości wód; rodzaje zanieczyszczeń powietrza; obszary zagrożone okolicy szkoły; definicja zanieczyszczenia powietrza; przyczyny i skutki zanieczyszczeń powietrza; zasady recyklingu; definicja utylizacji i biodegradacji; systematyka form ochrony przyrody w Polsce; okoliczne formy ochrony przyrody; topografia i charakterystyka polskich parków narodowych; polskie gatunki roślin i zwierząt chronionych; wykorzystanie edytora tekstu Word i edytora graficznego Point; celowość badań mikroskopowych wody i analiz chemicznych jakościowych; zastosowanie mikroskopu świetlnego i mikroskopu cyfrowego; sposoby wykorzystania kont poczty elektronicznej.

Treści wyspecjalizowane: *struktura organizacyjna i funkcjonalna Unii Europejskiej; założenia idei rozwoju zrównoważonego, a możliwość ich wdrażania w uwarunkowaniach polskich, na tle warunków unijnych; podstawowe zasady i ogólne podstawy prawne wspólnej polityki ekologicznej UE; gospodarka wodno-ściekowa w UE;*

ochrona powietrza w UE; gospodarka odpadami w UE; system ochrony środowiska w UE.

Opis przebiegu projektu

Forma projektu	Zadania dla uczniów	Czynności nauczyciela	Miejsce i czas realizacji
	Etapy realizacji projektu		
Internetowy konkurs międzyszkolny Agenda 21 „Ekologia w Unii – My w Unii”	Internetowy konkurs międzyszkolny „Ekologia w Unii – My w Unii” zorganizowany i przeprowadzony przez Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Łodzi trwał od 01.10 do 05.11.2003. Regulamin konkursu i materiały dotyczące zakresu tematycznego dostępne były dla wszystkich zainteresowanych na stronie www.euro.agenda21.pl . Założenie konta wymagało wypełnienia formularza zgłoszeniowego. Na aktywne konto od 10.10.2003 można było zgłaszać konkursowe pytania. Konkurs polegał na wysyłaniu pytań dotyczących realizacji ochrony przyrody, ochrony środowiska i wdrażania ekorozwoju w Unii Europejskiej. Dodatkowym utrudnieniem było opracowanie komentarza do każdego pytania.		Biblioteka szkolna, szkolna pracownia komputerowa [październik/listopad 2003]
	Uczniowie zaakceptowali sugestie nauczycieli, co do składu drużyn. W skład drużyn „Gandalf Zielony” i „Mała Akademia Ekologiczna” wchodziła uczniowie posiadający duży zasób wiedzy i umiejętności w zakresie pracy z komputerem, ale różnicowani pod względem innych uzdolnień. Członkowie drużyn opracowują pytania turniejowe; a ci, którzy nie wchodzi w ich skład, tworzą sztab opracowujący dodatkowe pytania wraz z komentarzami (praca odbywa się na czas).	1. Dobór metod pracy, ustalenie celów i dobór treści – nauczyciele zasugerowali skład dwóch drużyn konkursowych, które miały pracować – każda na swoje konto. Na tym etapie projektu <i>Edukacja przyrodnicza i ekologiczna w Małej Akademii Turystycznej</i> – dominuje praca w grupie. 2. Nauczyciele zaproponowali kryteria oceniania poszczególnych etapów udziału w konkursie. 3. Nauczyciele ocenili zasoby materiałowe w szkolnej bibliotece i ukierunkowywali uczniów w zakresie opracowania pytań w oparciu o materiały pomocnicze, dostępne na stronie Agendy 21. 4. Ewaluacją projektu są na tym etapie wyniki obu grup obserwowane w Internecie – praca jest także rywalizacją pomiędzy	

	Uczniowie prezentują wyniki swojej pracy, prezentacja wspomagana jest komentarzem nauczycieli.	dwoma szkolnymi zespołami oraz pomiędzy szkołami w całej Polsce. Wyniki obliczane są na podstawie pytań wysłanych przez obie drużyny oraz na podstawie pytań odrzuconych. Drużyna, która ma mniej pytań zaliczonych pracuje mniej efektywnie. 5. Nauczyciele przyjmują rolę koordynatorów i konsultantów, kierują pracą uczniów, zwracają uwagę na błędy popełniane podczas formułowania pytań oraz komentarzy. 6. Prezentacja realizacji zadań konkursu odbywa się podczas szkolnego apelu, kilka tygodni po zakończeniu konkursu. Drużyna „Mała Akademia Ekologiczna” zdobyła VI miejsce w Polsce, a drużyna „Gandalf Zielony” – XI miejsce w Polsce. Podczas apelu, na którym wręczono certyfikaty oraz nagrody uczniom i nauczycielom, obecni byli przedstawiciele władz oświatowych, rodzice uczniów oraz władze gminy.	
V Ekologiczne Warsztaty Komputerowe	Ekologiczne warsztaty komputerowe od pięciu lat odbywają się podczas ferii zimowych. Uczestnikami są chętni uczniowie z gminy oraz członkowie Małej Akademii Turystycznej. Jest to forma edukacji ekologicznej skierowana do wszystkich chętnych - zarówno uczniów nieposiadających komputera w domu, jak i umiejących się nim posługiwać na wysokim poziomie. Zadania warsztatowe są zróżnicowane.		Pracownia internetowa w PSP Nr 1. [ferie zimowe – styczeń/luty 2004]
		1. Dobór metod pracy, wybór tematu oraz ustalenie celów i treści – nauczyciele [przyrody i informatyki] dokonują doboru metod, celów i treści w odniesieniu do zagadnień przewodnich warsztatów: globalne ocieplenie, zanieczyszczenie wody i powietrza w gminie, lokalne pomniki przyrody. Metody:	

	W pierwszym dniu warsztatów uczniowie brali udział w rajdzie do Kalinowic w celu zebrania materiałów do badań, dokonania obserwacji i lokalizacji pomników przyrody. Następnie uczniowie realizują zadania rozpisane przez nauczyciela zadań na każdy dzień - wypełniają karty pracy i zestawy do badań, wypełniają testy, wykonują prace plastyczne, piszą artykuły do „Strzelca Opolskiego”, sporządzają zdjęcia kamerą cyfrową. Na koniec uczniowie dokonują prezentacji wykonanych zadań. Prezentacja realizacji zadań odbywa się w postaci linków na stronie www.ekostrzelce.pl, zaktualizowanych badań chemicznych, artykułu w prasie lokalnej – „Strzelcu Opolskim”.	praca w grupie i indywidualna, pokaz, pogadanka; formy pracy: badania chemiczne wody, opracowywanie danych w edytorze tekstu, praca z mikroskopem cyfrowym, poszukiwanie źródeł w Internecie, obserwacje terenowe. 2. Nauczyciele przygotowują kryteria oceny. 3. Nauczyciele oceniają zasoby materiałowe – dobrze wyposażona pracownia internetowa, bogata literatura [przewodniki, atlasy], mikroskop cyfrowy, mikroskopy świetlne, odczynniki do badań laboratoryjnych, mapy, lupy, lornetki. 4. Nauczyciele oceniają zasoby ewaluacyjne – odpowiednia ilość testów, ankiet, kart pracy. 5. Nauczyciele jako koordynatorzy i konsultanci kierują pracą uczniów. 6. Nauczyciele podsumowują pracę - wszyscy uczniowie otrzymują certyfikat udziału w warsztatach. [Załącznik 1 – ankieta ewaluacyjna z warsztatów.]	
V Szkolny Turniej Ekologiczny z okazji Dnia Ziemi	Od pięciu lat biorą w nim udział drużyny reprezentujące uczniów klas 4-6 szkół podstawowych gminy Strzelce Opolskie, składające się z trzech osób. Ostatnio drużyny rywalizowały w czterech konkurencjach. Konkurencja I – Test wiedzy przyrodniczo-ekologicznej obejmował zagadnienia przyrodnicze i ekologiczne z zakresu programu nauczania przyrody w klasach IV-VI szkoły podstawowej, z uwzględnieniem treści dotyczących ochrony środowiska i ochrony przyrody. Wszystkie pytania wraz z odpowiedziami były opublikowane na stronie www.ekostrzelce.pl. Konkurencja II – Prezentacja wybranego polskiego parku narodowego, wykonana w formie posteru. Dokonywali jej wszyscy członkowie danej drużyny. Konkurencja III – Rozpoznawanie chronionych gatunków roślin i zwierząt, polegała na rozpoznawaniu ga-	Dzień Ziemi 22 kwietnia 2004 – pracownia przyrody i komputerowa	

	tunków podczas specjalnie przygotowanej prezentacji multimedialnej. Konkurencja IV – Przygotowanie projektu graficznego ulotki zachęcającej do segregacji odpadów. Prace graficzne - wykonane w edytorze Paint -były przygotowane przez drużynę reprezentującą daną szkołę.	
	W turnieju biorą udział reprezentanci Małej Akademii Turystycznej, ale cała grupa pracuje nad przygotowaniem konkurencji II i IV. Uczniowie pod kierunkiem nauczycieli przyswajają wiedzę potrzebną do odpowiedzi na pytania testowe turnieju. Do testu przystąpili indywidualnie wszyscy uczestnicy reprezentujący daną szkołę. W tej konkurencji grupa otrzymała sumę punktów, jaką uzyskali poszczególni zawodnicy za prawidłowo udzielone odpowiedzi [max 75]. Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela przygotowywali prezentację posteru. Prezentacji parku mogła dokonać jedna lub wszystkie osoby z drużyny. Czas trwania prezentacji posteru nie mógł przekroczyć 5 minut. Nad odgadywaniem gatunków uczniowie pracowali wspólnie – każda grupa przy osobnych komputerze. Wybrane gatunki uczniowie wpisywali w odpowiednie pole i po rozpoznaniu wszystkich wysyłali swój arkusz do administratora.	1. Dobór metod jest określony przez organizatorów, nauczyciele pełnią rolę konsultantów i doradców. Nowością było opracowanie przez wszystkich nauczycieli, których uczniowie brali udział w turnieju, pytań konkursowych wraz z odpowiedziami i opublikowanie ich na stronie www.ekostrzelce.pl. Wszyscy uczniowie mieli równie szanse przygotowania się do testu, a nauczyciele swój osobisty wkład w organizację turnieju. Poster prezentujący wybrany przez drużynę park narodowy zawierał: zdjęcia [ilustracje] ważnych dla parku gatunków i miejsc, charakterystykę geologiczną, florystyczną, zoologiczną i klimatyczną, opis walorów przyrodniczych, kulturowych, naukowych i dydaktycznych parku, wizualną lokalizacji parku na mapie Polski, opis zagrożeń parku. Ocenie podlegały: poprawność merytoryczna informacji, ilość informacji, sposób i forma przekazu. Maksymalna liczba punktów możliwa do uzyskania w tej konkurencji to 25. Nauczyciele opracowali

	W pracowni komputerowej uczniowie wykonują pracę plastyczną, dobierają samodzielnie narzędzia edytora graficznego Paint, przedstawiają za pomocą odpowiedniej symboliki przesłanie plakatu.	w programie PowerPoint prezentację multimedialną, na której przedstawione były gatunki chronionych roślin i zwierząt. Nauczyciele sugerują wizję plakatu, zachęcającego do segregacji odpadów. 2. Kryteria oceniania poszczególnych konkurencji zawarte są we wcześniej opracowanym regulaminie, uczniowie na bieżąco są informowani, jak ich praca została oceniona. 3. Ewaluacja turnieju. 4. Prezentacja wyników i efektów odbywa się na www.ekostrzelce.pl Drużyna Małej Akademii Turystycznej zajęła III miejsce w gminie.	
Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy „Poznajemy Ojcowiznę”	Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy „Poznajemy Ojcowiznę” organizowany był już po raz jedenasty. Prace wysyłane na konkurs mogły być przygotowane w formie pisemnej lub prezentacji multimedialnej, a powinny dotyczyć „ziemi”, na której mieszka uczestnik, jej walorów przyrodniczych, turystycznych i historycznych [zabytki, ciekawi ludzie, ciekawostki, pomniki, rezerwy przyrody] z uwzględnieniem jej odmienności i niepowtarzalności. Podsumowanie etapu wojewódzkiego odbyło się w Opolu, a etapu centralnego - w Radomiu.	Pracownia komputerowa w PSP Nr 1 [pracę wykonywano do końca października 2003]	
	Uczeń wykonywał swoje zadanie pisząc teksty, dokonując wyboru zdjęć do tekstów. Uczeń ocenił samodzielnie zasoby materiałowe w szkolnej bibliotece i bibliotekach miejskich.	1. Dobór metod pracy, ustalenie celów i dobór treści – nauczyciel pracował indywidualnie z uczniem zdolnym. Celem było opracowanie kroniki z minionych i tegorocznych rajdów Małej Akademii Turystycznej do Parku Krajoznawczego Góra Świętej Anny, z uwzględnieniem jego walorów turystycznych, przyrodniczych, dydaktycznych, naukowych i kulturowych. Kronikę opracowano w	

	Prezentacja wyników pracy przed kamerami telewizji regionalnej z Opola. Po raz kolejny praca została zaprezentowana na etapie centralnym, gdzie zdobyła II miejsce w Polsce w kategorii szkół podstawowych.	programie Publisher, wykorzystując zdjęcia z imprez turystycznych. 2. Nauczyciel pełnił rolę koordynatora - sugerował drobne korekty, ukierunkował pracę ucznia. 3. Kryterium oceny był efekt końcowy w postaci poprawnej pod względem merytorycznym i atrakcyjnej wizualnie kroniki. 4. Ewaluacją pracy było podsumowanie konkursu na etapie wojewódzkim – kronika zdobyła I miejsce w kategorii szkół podstawowych.	
Ekologiczna witryna internetowa dla gminy Strzelce Opolskie www.ekostrzelce.pl	Program „Ekologiczna witryna www gminy Strzelce Opolskie”, dofinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu [praca konkursowa] był realizowany w trakcie prac kameralnych [opracowanie graficzne i merytoryczne witryny, zarządzanie i administrowanie witryną, aktualizacja witryny, opracowanie prezentacji multimedialnej na płycie CD-ROM] oraz podczas warsztatów edukacyjnych z przedstawicielami szkół gminy Strzelce Opolskie [nauczyciele, uczniowie]. Program zakończy gminna prezentacja efektów realizacji programu w siedzibie Urzędu Miejskiego w Strzelcach Opolskich, jesienią 2004 r. Najważniejszym efektem programu jest opracowana i opublikowana witryna internetowa, będąca jednocześnie medium edukacyjnym, zawierającym informacje na temat ochrony środowiska gminy Strzelce Opolskie oraz program multimedialny stworzony na bazie opracowanej witryny www. Pośrednimi efektami będą: gminna baza danych o stanie środowiska przyrodniczego gminy, monitoring stanu lokalnego środowiska, prowadzony przez uczniów szkół gminy Strzelce Opolskie.		Pracownia internetowa w PSP Nr 1 w Strzelcach Opolskich [I warsztaty – październik 2003, II warsztaty – marzec 2004, III warsztaty – czerwiec 2004]
	Uczniowie: - dokonywali monitoringu dzikich wysypisk odpadów – badanie i dokumentacja stanu środowiska lokalnego [Załącznik 2 – ankieta dzikiego wysypiska], - badali stopień zanieczyszczenie powietrza przy użyciu skali porostowej – badanie i dokumentacja [Załącznik 3 –	1. Dobór metod – organizatorzy poinformowali uczniów o założeniach programowych warsztatów poświęconych stworzeniu przez uczniów szkolnej witryny internetowej poświęconej ochronie lokalnego środowiska, otoczenia szkoły oraz podej-	

	ankieta dokumentująca stan atmosfery], - badali pod względem fizykochemicznym próbki wody pobrane w okolicach szkoły [barwa, zapach, twardość ogólna, zawartość azotanów, zawartość azotynów, odczyn pH], - wykorzystywali zdjęcia fotograficzne do dokumentowania stanu środowiska lokalnego, - pracowali na stronie – zapoznali się z możliwościami programu FrontPage. Uczniowie pracowali w konkursie konkursowej nad plakatem promującym www.ekostrzelce.pl (zwycięski plakat jest wydrukowany i promuje witrynę).	mowanych w tym celu działań. Podczas tego zadania przeważała praca w grupach. Podczas kolejnego warsztatu nauczyciele ukierunkowali pracę badawczą uczniów. 2. Kryteria oceniania ustalono w porozumieniu z opiekunami grup oraz obserwatorami zewnętrznymi – szkoły brały udział w konkursie na najlepszą szkolną stronę internetową. 3. Ewaluacja całości odbyła się podczas podsumowania warsztatów dla uczniów i nauczycieli [czerwiec 2004], podczas którego wykład pt. „Przyroda nie obroni się sama” wygłosiła prof. Krystyna Dubel. Nadleśniczy Nadleśnictwa Strzelce Opolskie wręczył nagrody zwycięskim drużynom, opracowującym witryny szkolne. [Załącznik 4.] 4. Prezentacja wyników i efektów realizacji programu odbędzie się na spotkaniu z władzami gminy Strzelce Opolskie w Urzędzie Miejskim – październik 2004. Będzie poświęcona efektom realizacji programu <i>Ekologiczna witryna internetowa dla gminy Strzelce Opolskie</i> oraz multimedialnemu programowi na CD-ROM.	

Program zarządzania odpadami SCARABEO 2004	Międzynarodowy konkurs na projekt zarządzania odpadami - SCARABEO 2004 – z centrum w Wiedniu. Do SCARABEO 2004 uczniowie wraz z nauczycielami zgłosili szkolny projekt PAC, a w ramach promocji opracowali witrynę internetową projektu. Szkolny projekt PAC polega na zbiórce i segregacji na terenie szkoły papieru, aluminium i pustych pojemników po tuszach do drukarek komputerowych.	Pracownia internetowa w PSP Nr 1 w Strzelcach Opolskich – maj/czerwiec 2004	
	W szkole wszyscy zbierają puszki aluminiowe. Gdy pojemnik [specjalnie do tego celu, postawiony na II piętrze] zostanie wypełniony, jeszcze raz sprawdzają, czy puszki zostały zgniecione prawidłowo, a magnesem wychwytyują metalowe, których nie przyjęliby pracownicy w punkcie skupu. Tak posegregowane puszki wybrani uczniowie zanoszą do punktu skupu. Ci, którzy szczególnie zaangażowali się w to przedsięwzięcie zostali wyposażeni w specjalne karty, na których nauczyciel koordynujący akcję potwierdza swoim podpisem ilość przyniesionych puszek przez konkretnego ucznia w danym dniu. W podobny sposób zbierane są pojemniki po tuszach i makulatura. Uczennice koordynujące projekt przygotowały prezentację [informacja słowna i pokaz], którą przedstawiły we wszystkich klasach. Prezentacja dotyczyła celowości segregowania odpadów, skutków nadmiernej produkcji odpadów w gospodarstwach domowych, globalnych skutków nadmiernej produkcji odpadów, sposobów ograniczania produkcji śmieci. Uczennice przeprowadziły też akcję reklamową.	1. Dobór metod – nauczyciele wspólnie z uczniami przeanalizowali najbardziej efektywne metody dotarcia z projektem do szerokiego grona odbiorców. Wybrali formy: prezentację, plakat, pokaz sposobów zbierania i segregowania papieru, aluminium i pustych pojemników po tuszach do drukarek. 2. Kryteria oceniania – odrębnie oceniani [w konwencji konkursowej] byli uczniowie uczestniczący w zbieraniu surowców, a osobno grupa koordynująca i propagująca projekt; tu oceniano poziom prezentacji prowadzonej we wszystkich klasach i efektywność reklamy projektu w szkole i domach uczniów. 3. Ewaluacja całości i prezentacja wyników odbyła się podczas uroczystego zakończenia roku szkolnego. Przedstawiono wyniki zbiórki i wręczono nagrodę dyrektora szkoły - Srebrne Pióro w kategorii Ekolog uczniowi, który najbardziej zaangażował się w realizację projektu. Zaprezentowano witrynę Internetową opisującą projekt, którą wysłano do Wiednia na konkurs SCARABEO 2004.	

VII Górski Rajd Ekologiczny – Pieniński Park Narodowy 2004	Współorganizatorami rajdu byli: burmistrz Strzelec Opolskich, Program Edukacja Ekologiczna PLUS 2004, Centrum Edukacji Ekologicznej w Strzelcach Opolskich, Klub PTTK Mała Akademia Turystyczna, Oddział Regionalny PTTK Śląska Opolskiego w Opolu. Cel rajdu: poznanie walorów przyrodniczych, turystycznych, kulturowych i kulturalnych Pienińskiego PN, przybliżenie funkcji wielkopowierzchniowych form ochrony przyrody, popularyzacja turystyki kwalifikowanej. Podczas trzydniowego rajdu wędrowano trasami turystycznymi: Przełęcz Snózka [653 m] – Trzy Korony [982 m] – Krościenko nad Dunajcem [19 p. GOT]; Jaworki – Wąwóz Homole – Wysoka [1050 m n.p.m.] – Durbaszka [942 m] – Szafranówka [742 m] – Szczawnica [21 p. GOT], Krościenko – Czertezik [772 m] – Sokolica [747 m] – Krościenko nad Dunajcem [13 p. GOT].	Pracownia internetowa w PSP Nr 1, Pieniński Park Narodowy [czerwiec 2004]	
	Uczestnikami byli nie tylko uczniowie, ale także dorośli turyści indywidualni ze Strzelca Opolskich. Uczniowie brali udział we wszystkich konkurencjach indywidualnie. Oprócz rozwiązywania testu wiedzy uczestnicy rajdu brali udział w konkursie krasomówczym, konkursie piosenki eko-turystycznej. Wszyscy mieli równe szanse przygotować się do testu rajdowego, gdyż materiały na temat Pienińskiego PN dostępne były na www.ekostrzelce.pl i istniała możliwość rozwiązania testu i wysłania prawidłowych odpowiedzi siecią. Teksty do konkursu krasomówczego uczestnicy losowali na miejscu, a piosenkę ekoturystyczną mogli przygotować przed rajdem.	1. Nauczyciele opracowali test wiedzy oraz kryteria oceniania wszystkich konkursencji. 2. W klasyfikacji generalnej brano pod uwagę posiadanie książeczki Górskiej Odznaki Turystycznej oraz Górską Odznakę Turystyczną różnego stopnia. 3. Kryteria oceniania podano przed rajdem, uczestnicy byli oceniani w kategoriach wiekowych. 4. Ewaluacja rajdu odbyła się podczas uroczystego podsumowania w Pienińskim PN. 5. Prezentacji przebiegu rajdu i wyników w poszczególnych konkurencjach dokonano na łamach tygodnika lokalnego „Strzelec Opolski”. [Załącznik 5]	

Podczas realizacji różnych form projektu uwzględniono etapy:

- wybór tematu,
- ustalenie celów i wybór treści,
- dobór metod pracy,

- realizacja projektu,
- prezentacja projektu,
- ewaluacja.

W czasie realizowania wybranych form projektu zarówno uczniowie, jak i nauczyciele byli odpowiedzialni za wybrane formy.

Interdyscyplinarny charakter projektu – powiązania międzyprzedmiotowe

- Internetowy konkurs międzyszkolny Agenda 21 „Ekologia w Unii – My w Unii” – **P, E, I**;
- V Ekologiczne Warsztaty Komputerowe [ferie zimowe] – **P, E, PL, I, Z, PRZ**;
- Warsztaty ekologiczne dla uczniów w ramach realizacji programu dofinansowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu pt. „Ekologiczna witryna internetowa dla gminy Strzelce Opolskie www.ekostrzelce.pl” – **P, I, E, PRZ**;
- V Szkolny Turniej Ekologiczny z okazji Dnia Ziemi – **P, PRZ, PL, I, E**;
- Międzynarodowy projekt zarządzania odpadami SCARABEO 2004 – **P, PRZ, E, I, JA**.

*P – edukacja polonistyczna, E – edukacja ekologiczna, I – edukacja informatyczna, Z – edukacja prozdrowotna, PL – edukacja plastyczna, PRZ – edukacja przyrodnicza, JA – edukacja językowa (język angielski).

System oceniania projektu

Forma projektu	Oceniane elementy	Ocena z przedmiotu
Internetowy konkurs międzyszkolny Agenda 21 „Ekologia w Unii – My w Unii”	- uruchomienie komputera z wcześniejszymi zaleceniami,	I
	- założenie konta na stronie konkursu,	I
	- wypełnienie formularza zgłoszeniowego do konkursu,	I, P
	- pobranie informacji ze strony konkursowej,	I
	- formułowanie pytań związanych z realizacją polityki ekologicznej, ochrony przyrody, ochrony środowiska i ekorozwoju w Unii Europejskiej,	P, PRZ
	- formułowanie komentarzy kontekstowych do pytań,	I
V Ekologiczne Warsztaty Komputerowe	- szybkie pisanie z wykorzystaniem klawiatury,	I
	- obsługa strony konkursowej w celu monitorowania na bieżąco wyników grupy i wyników indywidualnych uczestników;	I
	- uruchomienie komputera zgodnie z wcześniejszymi zaleceniami,	I
	- logowanie się na komputerze w pracowni szkolnej,	I
	- wykorzystanie i poprawne obsługiwane klawiatury i myszy,	I
	- wykorzystanie ikon i pasków narzędziowych,	I, PL
	- rysowanie, wykorzystując narzędzia dostępne w programie graficznym Microsoft Paint,	I
	- zapisanie pracy w pamięci komputera,	I, P
	- napisanie tekstu, wykorzystując odpowiedni edytor tekstu,	I, P

	- określanie zmian w środowisku spowodowanych działaniami człowieka, - wydrukowanie pracy plastycznej i pisemnej, - samodzielne przeglądanie biblioteki klipartów, - wykorzystanie zeskanowanych zdjęć, - podpisywanie zdjęć, - zmienianie wielkości czcionki i kroju liter, - wstawianie obrazków do tekstu, - wykorzystanie kamery i mikroskopu cyfrowego, - wstawianie obrazków do tekstu, - uruchomianie i wykorzystanie programów multimedialnych, - korzystanie z Internetu dla pozyskiwania informacji na temat globalnego ocieplenia klimatu, zanieczyszczeń wody i powietrza, lokalnych pomników przyrody, zdrowego odżywiania;	PRZ I I I I I I I I I I, PRZ, Z
V Szkolny Turniej Ekologiczny z okazji Dnia Ziemi	- wykazanie się wiedzą przyrodniczą i ekologiczną podczas rozwiązywania testu, - rozwiązywanie testu i wysyłanie prawidłowych odpowiedzi w sieci, - wykorzystanie różnych środków stylistycznych i scenicznych do prezentacji parku narodowego, - umiejętność charakterystyki polskich parków narodowych, - zaprezentowanie walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych, naukowych opisywanego parku narodowego, - wykonanie posteru promującego wybrany park narodowy, - znajomość polskich gatunków chronionych roślin i zwierząt, - wykorzystanie internetowej prezentacji do rozpoznawania gatunków chronionych, - wykorzystanie narzędzi edytora graficznego Paint, - stosowanie symboliki typowej dla plakatu (tu: związanej z ochroną przyrody i środowiska Ziemi);	PRZ I P, PRZ PRZ PRZ PL, P PRZ I I PL
Ekologiczna witryna internetowa dla gminy Strzelce Opolskie www.ekostrzelce.pl	- opisanie działań szkoły w zakresie edukacji ekologicznej, - dokonanie obserwacji przyrodniczych w okolicy szkoły, - pobranie próbek wody do badań, - dokonanie analiz chemicznych wody na twardość ogólną, odczyn, zawartość azotanów i azotynów, - dokonanie pomiaru zanieczyszczenia powietrza przy użyciu skali porostowej, - dokonanie monitoringu dzikich wysypisk śmieci, - wykonanie plakatu promującego www.ekostrzelce.pl w edytorze graficznym Paint, - wykonanie strony internetowej w programie Front Page Express,	P, PRZ PRZ PRZ PRZ PRZ PRZ PL, I I

	- opublikowanie strony internetowej według wskazówek nauczyciela, - aktualizowanie witryny internetowej szkoły, - opracowanie pytań na spotkanie z nadleśniczym, prezesem Koła Łowieckiego, prof. Krystyna Dubel;	I I P, PRZ
Program zarządzania odpadami SCARA-BEO 200E	- dokonanie prezentacji celowości segregowania i zbierania odpadów, - uzasadnienie skutków nadmiernej produkcji odpadów w gospodarstwie domowych, - wyliczenie sposobów zmniejszenia produkcji śmieci w pojedynczym gospodarstwie domowym, - opracowanie plakatu reklamującego projekt PAC, - tłumaczenie tekstów na język angielski, - opracowanie witryny www;	PRZ, P PRZ PRZ PL JA I
VII Górski Rajd Ekologiczny – Pieniński Park Narodowy 2004	- wykazanie się wiedzą na temat walorów przyrodniczych, kulturowych i naukowych Pienińskiego PN, - interpretacja tekstu przygotowanego w oparciu o legendy z terenu Pienin, - wykonanie piosenki ekoturystycznej;	PRZ P M
Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy „Poznajemy Ojczyznę”	- wykonanie kroniki w programie Publisher z imprez turystycznych Małej Akademii Turystycznej do parku Krajobrazowego Góra Świętej Anny, - wykazanie się wiedzą na temat walorów przyrodniczych, turystycznych, naukowych, dydaktycznych i kulturowych PK Góra Świętej Anny.	I, PL PRZ, P

*P – ocena z języka polskiego, PRZ – ocena z przyrody, I – ocena z informatyki, PL – ocena z plastyki, JA – ocena z języka angielskiego, M – ocena z muzyki.

Wnioski z realizacji projektu

Podczas realizacji etapów projektu stosowano – z zadowalającymi efektami - zasadę indywidualizacji nauczania. Uczniowie osiągnęli w ciągu całego roku szkolnego sukcesy na miarę swoich możliwości, monitorowane na bieżąco przez władze oświatowe oraz obserwowane przez rodziców.

Najważniejsze efekty pracy Małej Akademii Turystycznej podczas realizacji edukacji przyrodniczej i ekologicznej:

- uczniowie nabyli umiejętność pracy na kilku poziomach nauczania – podzieleni na grupy realizowali zadania o różnym stopniu trudności;
- praca w grupach ze zróżnicowanym poziomem zadań dała sposobność stworzenia uczniom warunków do myślenia twórczego (uczestnicy nauczyli się to doceniać, co wyraźnie zwiększyło ich wrażliwość);
- przejęcie przez uczniów „bardziej uzdolnionych” ról kierowników grup zadaniowych stwarzało atmosferę „wolności działania” [braku narzuconych schematów] oraz zachęcało pozostałych uczniów do manipulowania i operowania różnymi narzędziami dydaktycznymi;

- obecność rodziców podczas realizacji przez uczniów zadań projektu, w trakcie stosowania metody wypowiedzi, polegającej na konkretyzacji zadania i jednoczesnym rozwiązaniu analogicznego zadania, dowiodła rodzicom, że dzieci mają duże możliwości, chociaż nie zawsze osiągały wcześniej wysokie oceny na zajęciach lekcyjnych;
- uczniowie nauczyli się pełnej realizacji zadań projektu oraz wyrobiony został u nich nawyk samokształcenia, umiejętność krytycznego myślenia i działania oraz takie cechy charakteru, jak pracowitość, wytrwałość, dokładność, systematyczność;
- uczniowie zostali pełniej przygotowani do zdobywania wiedzy i umiejętności na kolejnym etapie kształcenia poprzez wyrobienie umiejętności łączenia wiedzy z wielu dziedzin oraz umiejętności prezentowania wyników swojej pracy szerszej publiczności [podsumowania, apele szkolne, wywiady do prasy i telewizji lokalnej];
- uczeń indywidualnie osiągnął sukces – na etapie wojewódzkim [I miejsce], centralnym [II miejsce].

Wzory arkuszy ewaluacyjnych i kart pracy

Załącznik 1

ANKIETA OCENY V EKOLOGICZNYCH WARSZTATÓW KOMPUTEROWYCH

Proszę wstawić znak x w odpowiednie pole

1. Jesteś uczniem szkoły *podstawowej* *gimnazjum*
2. Warsztaty były dla Ciebie *łatwe* *w sam raz* *trudne*
3. Atmosfera na zajęciach była *bardzo dobra* *zadowolająca* *zła*
4. Czasu do dyspozycji uczestnika było
dużo *w sam raz* *mało*
5. Sposób objaśnienia zadań przez prowadzącego był
bardzo dobry *w sam raz* *zły*
6. Uczestniczysz w warsztatach po raz *pierwszy* *drugi* *trzeci*
7. Czy poszerzyłeś swoją wiedzę na temat zagrożeń środowiska lokalnego poprzez wypełnianie zadań warsztatowych?
tak *raczej tak* *nie*
8. Czy potrafisz, dzięki warsztatom, sprawniej wykorzystywać Internet?
tak *raczej tak* *nie*
9. Czy potrafisz skopiować i wkleić pobrane zdjęcie lub obraz z Internetu?
tak *raczej tak* *nie*

10. Czy potrafisz napisać samodzielnie tekst, wykorzystując edytor tekstu?

tak raczej tak nie

11. Czy potrafisz samodzielnie wykonać rysunek wykorzystując edytor graficzny *Point*?

tak raczej tak nie

12. Opisz przebieg i sposób wykonania przez Ciebie zadań warsztatowych:

.....

.....

13. Oceń warsztaty w skali od 1 do 5, wstawiając znak x w odpowiednią kratkę

1	2	3	4	5

Imię i nazwisko

Załącznik 2

Ankieta 1A

MONITORING ODPADÓW

Nielegalne wysypiska śmieci

1. Nr rejonu badanego wysypiska: .....
2. Data wykonania obserwacji: .....
3. Numer wysypiska na mapie: .....
4. Lokalizacja wysypiska: .....
5. Zakreśl jedną – najbardziej istotną lokalizację:

☐	brzeg potoku, rzeki
☐	brzeg jeziora, stawu
☐	rów przydrożny
☐	las
☐	skraj lasu
☐	wyrobisko, zagłębienie terenu
☐	pole
☐	łąka
☐	nieużytek rolny
☐	inne, wpisać jakie –

6. Wymiary wysypiska (orientacyjne, sprowadź do prostopadłościanu lub pryzmy)

Długość (a) ..... m
 Szerokość (b)..... m
 Wysokość (c) ..... m
 Orientacyjna objętość składowanych śmieci (a x b x c) ..... m³

zakreśl właściwy zakres objętości:

do 10 m ³	10 – 50 m ³	50 – 100 m ³	100 – 500 m ³	Powyżej 500 m ³

7. Orientacyjny skład śmieci

A. zaznacz znakiem X te z wymienionych poniżej przedmiotów, które zauważyłeś podczas obserwacji:

1.	Odpady budowlane, beton, gruz		8.	Opakowania aluminiowe	
2.	Sprzęt domowy (meble, dywany, kuchnie, lodówki)		9.	Papier, tektura	
3.	Odpady domowe (organiczne)		10.	Wyroby tekstylne	
4.	Odpady zwierzęce (padlina, kości)		11.	Odpady gumowe	
5.	Odpady z pól i ogrodów (chwasty itp.)		12.	Przedmioty metalowe	
6.	Opakowania plastikowe		13.	Odpady medyczne	
7.	Opakowania szklane		14.	Chemikalia, opakowania po środkach chemicznych	

B. Na wysypisku przeważają odpady (wpisz jeden ewentualnie dwa numery z wyżej wymienionych).

8. Dostęp do wysypiska.

Dojazd:

łatwy	
trudny	

Orientacyjna odległość od drogi dojazdowej w m (zakreśl właściwe)

do 50 m	50 – 100 m	100 – 500 m	powyżej 500 m

9. Ocena zagrożeń środowiska i zdrowia ludzi:

A. *Orientacyjna odległość od najbliższej położonych osiedli ludzkich (zakreśl właściwe)*

do 100 m	100 – 500 m	500 – 1000 m	powyżej 1000 m

B. *Zaznacz znakiem X występujący rodzaj zagrożeń*

Zagrożenia gleby			
środkami chemicznymi		odpadami nie ulegającymi biodegradacji	

Zanieczyszczenia wody (wód podziemnych)			
Substancjami organicznymi		substancjami chemicznymi	zaśmiecanie wody odpadami stałymi

Zagrożenia epidemiologiczne			
Rozwój gryzoni		Rozwój owadów	Zanieczyszczenia bakteriologiczne wód

10. Dodatkowe spostrzeżenia:

.....
 .....
 .....

Ankiety sporządził zespół: .....

Data: .....

Załącznik 3

Ankieta 2B www.ekostrzelce.pl

POROSTY – ANALIZA UDZIAŁU FORM MORFOLOGICZNYCH

Nr stanowiska: ..... **Miejscowość:** ..... **Data:** .....

Gatunek drzewa: _____

zabudowa	wysoka (ponad 1 piętro)	niska
zwarta	pojedyncza	brak
ulica	ruchliwa	mało ruchliwa
asfalt	bruk	grunt

Forma morfolo- giczna	Obecność ^a	Ekspozycja	Wysokość ^b	Uwagi ^c
Brak epifitów lub same glony				
Skorupiaste				
Łuseczkowate				
Listkowate				
Krzaczkowate				
Nitkowate (bro- daczkowate)				

a – należy wstawić znak + jeżeli dana forma występuje; **b** – należy napisać przedział wysokości, na której na pniu występuje dana forma (np. od 20 cm do 140 cm); **c** – można podać np. orientacyjne pokrycie pnia, zaznaczyć, że plechy są uszkodzone, itp.

Ankieta sporządził zespół: .....

Data: .....

Załącznik 4

Ekologiczna witryna internetowa dla gminy Strzelce Opolskie

Ankieta podsumowująca warsztaty dla uczniów

Część I

Celem ankiety jest określenie poziomu wiedzy ekologicznej i z zakresu ochrony środowiska uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych gminy Strzelce Opolskie i ich gotowości do wdrażania zasad ekorozwoju. Badania ankietowe posłużą do planowania działań służących podwyższeniu poziomu wiedzy i zaangażowania uczniów w przedsięwzięcia z zakresu edukacji ekologicznej.

Dezaprobatę lub aprobatę w stosunku do poszczególnych stwierdzeń i uogólnień proszę wyrazić, punktując każde zdanie w skali 1-5, stawiając krzyżyk we właściwej rubryce.

Stwierdzenie, zdanie, uogólnienie	Punkty od 1 do 5				
	1	2	3	4	5
Warsztaty zrealizowane w ramach programu „Ekologiczna witryna internetowa dla gminy Strzelce Opolskie” przyczyniają się do propagowania wiadomości i umiejętności z dziedziny ekologii, ochrony przyrody i ochrony środowiska.					
Dzięki uczestniczeniu w warsztatach zdaję sobie sprawę z tego, że aby być człowiekiem rozumiejącym otaczającą rzeczywistość, niezbędna jest wiedza o uwarunkowaniach przyrodniczych okolicy, w której mieszkam, o problemach gminy i zasadach zarządzania środowiskiem.					

Według mnie świadomość ekologiczną liczniej- szej grupy uczniów i dużej części społeczeństwa można podnieść, prowadząc różne formy edukacji pozalekcyjnej, np. warsztaty www.ekostrzelce.pl					
Moja praca nad przygotowaniem materiałów do ekologicznej witryny pozwoliła mi lepiej zrozu- mieć mechanizmy zachodzące w środowisku przyrodniczym oraz ogólne pojęcia opisujące przekształcenia naturalnych ekosystemów.					
Wykonując zadania warsztatowe w programie www.ekostrzelce.pl prowadziłem proste badania monitorujące stan lokalnego środowiska przyrod- niczego (monitorowanie stanu zanieczyszczenia powietrza z wykorzystaniem skali porostowej, lokalizacja dzikich wysypisk odpadów).					
Opracowując szkolną witrynę www na potrzeby programu www.ekostrzelce.pl główną uwagę skupiłem na działaniach uczniów i nauczycieli propagujących ochronę przyrody, ochronę środo- wiska, akcje na rzecz ograniczania produkcji od- padów i ich segregacji w gospodarstwach domo- wych.					
Szkolna witryna ekologiczna, którą dostarczyłem organizatorom programu www.ekostrzelce.pl została opracowana przed moim udziałem w warsztatach i jest ogólną wizytówką mojej szkoły.					
W opracowywaniu szkolnej witryny www , którą przedstawiłem podczas ww. warsztatów pomagali mi nauczyciele i koledzy bardziej doświadczeni w tej dziedzinie.					

Część II

Prosimy wszystkich o dokładne wypełnienie tej części ankiety. Pozwoli nam to rozwinąć współpracę z osobami zainteresowanymi ochroną środowiska, zaplanować działania edukacyjne skierowane do uczniów oraz rozwijać nowe formy edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.

Stwierdzenie, pytanie, uogólnienie ...	Tak	Nie wiem	Nie
Czy jesteś zainteresowana/ny współpracą doty- czącą edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży?			
Czy współpraca może się odbywać w ramach programu „Ekologiczna witryna www dla gminy Strzelce Opolskie” oraz w ramach innych pro- gramów, realizowanych w przyszłości?			

Mam bardzo dużo pomysłów na różne ciekawe formy edukacji ekologicznej realizowanej w szkołach.			
Chętnie podzielę się moim doświadczeniem z innymi uczniami zajmującymi się taką problematyką.			
Chętnie wezmę udział w spotkaniu uczniów, nauczycieli i władz gminy, podsumowującym realizację programu www.ekostrzelce.pl , poświęconemu dalszym działaniom i zaplanowaniu współpracy.			
Jestem zainteresowana/ny udziałem w kolejnych warsztatach ekologicznych dla uczniów.			
Sądzę, że w mojej szkole pracuje się bardzo intensywnie nad podniesieniem świadomości ekologicznej uczniów i te działania należy przedstawić liczniejszej grupie odbiorców.			
Poszukując interesujących materiałów na ekologiczną witrynę gminy, nawiązałem kontakty z ludźmi zajmującymi się profesjonalnie zagadnieniami ekologicznymi i w przyszłości chciałbym swoją wiedzę na ten temat pogłębić.			

Jeżeli chociaż część twoich krzyżyków znalazła się w rubryce TAK prosimy o wpisanie danych o sobie w celu nawiązania współpracy.

Imię i nazwisko	
Data i miejsce urodzenia	
Szkoła (dokładny adres z kodem)	
Telefon	
Adres do korespondencji	
E-mail	

Dziękujemy za wypełnienie ankiety !

Załącznik 5

Test ekologiczno-przyrodniczy VII Górskiego Rajdu Ekologicznego Pieniński Park Narodowy 2004

- Ze względu na urozmaiconą rzeźbę terenu zaznaczają się wyraźne różnice w mikroklimacie Pienin. Stoki północne i doliny potoków są
  - chłodniejsze i bardziej wilgotne.
  - suche.
  - wybitnie suche.

2. Cały obszar Pienin położony jest w zasięgu tzw. cienia opadowego, a charakteryzują go
  - a) wysokie sumy średnie oraz duża liczba dni z opadem.
  - b) niskie sumy średnie oraz mała liczba dni z opadem.
  - c) pośrednie sumy średnie i średnia liczba dni z opadem.
3. Ślady osadnictwa człowieka paleolitycznego odkryto w polskich Pieninach na stanowisku w
  - a) Szczawnicy.
  - b) Kluszkowcach.
  - c) Sromowcach Wyżnych.
4. Dopiero w pełnym średniowieczu zaznaczają się wyraźnie dwa nurty osadnicze, stykające się na linii Dunajca
  - a) polski i węgierski.
  - b) polski i słowacki.
  - c) polski i czeski.
5. Początek osadnictwa w polskich Pieninach wiąże się bezpośrednio z klasztorem Klarysek ufundowanym w roku 1280 w
  - a) Nowym Sączu.
  - b) Starym Sączu.
  - c) Muszynie.
6. Powstanie zamku Pieniny wiązać można z żoną księcia Bolesława Wstydlivego
  - a) Świętą Barbarą.
  - b) Świętą Jadwigą.
  - c) Świętą Kingą.
7. Pierwszą wsią ufundowaną przez siostry klaryski na prawie magdeburskim była
  - a) Tylmanowa.
  - b) Ochotnica.
  - c) Sromowce Wyżne.
8. Na przełomie XIV-XV w. od wschodu grzbietami Karpat nadciągnęła w Pieniny ludność wołoska, protoplaści późniejszych
  - a) Ukraińców.
  - b) Łemków.
  - c) Białorusinów.
9. Najstarsze twory geologiczne Pienin pochodzą z okresu:
  - a) jury i kredy.
  - b) triasu.
  - c) ordowiku.
10. Pieniny stanowią część ciągnącego się na długości ok. 550 km pienin-skiego pasa skałkowego oddzielającego zewnętrzne Karpaty fliszowe od Karpat Wewnętrznych tzw.
  - a) metamorficznych.
  - b) krystalicznych.
  - c) przeobrażonych.

11. Najatrakcyjniejszym pod względem przyrodniczym i krajobrazowym fragmentem pasma są:
  - a) Pieniny Spiskie.
  - b) Pieniny Małe.
  - c) Pieniny Właściwe.
12. Zjawiska wulkaniczne na obszarze dzisiejszych Pienin doprowadziły do powstania złóż
  - a) złota.
  - b) wód mineralnych.
  - c) gorących źródeł.
13. Wapienne podłoże, wyjątkowo duże zróżnicowanie geomorfologiczne i mikroklimatyczne, brak zlodowaceń, zdecydowały o tym, że roślinność Pienin jest
  - a) zdegenerowana.
  - b) bardzo urozmaicona.
  - c) mało urozmaicona.
14. Na obszarze Pienin stwierdzono występowanie roślin naczyniowych w liczbie około
  - a) 750.
  - b) 1100.
  - c) 500.
15. W Pieninach występują dwa endemity (tzn. gatunki nigdzie indziej na świecie nie spotykane). Jednym z nich jest
  - a) storczyk pieniński.
  - b) mniszek pieniński.
  - c) brzoza pienińska.
16. W Pieninach występują również relikty, tzn. rośliny które przetrwały na swoich stanowiskach z wcześniejszych okresów geologicznych i są od innych populacji danego gatunku znacznie oddalone. Jednym z nich jest
  - a) jałowiec sawina.
  - b) storczyk samiczy.
  - c) wawrzyn wilczełyko.
17. Ze względu na bogatą rzeźbę i urozmaicenie terenu lasy nie tworzą jednolitego systemu, mimo że występują prawie całkowicie w jednym piętrze roślinności
  - a) pogórzcu.
  - b) regłu dolnym.
  - c) regłu górnym.
18. Na stokach północnych największy udział powierzchniowy ma rozwijająca się na glebach brunatnych zespół
  - a) świetlistej dąbrowy.
  - b) buczyny sudeckiej.
  - c) buczyny karpackiej.
19. W głębokich, cienistych wąwozach i żlebach Pienin Centralnych, na wapiennym rumoszu rozwija się rzadki typ lasu
  - a) kwaśna buczyna.
  - b) jaworzyna górską.
  - c) brzezina bagienna.

20. Przypuszcza się, że w Pieninach żyje od 13 do 15 tys. gatunków zwierząt, czyli
- blisko połowa znanych z obszaru Polski,
  - blisko ćwierć znanych z obszaru Polski,
  - blisko jedna trzecia znanych z obszaru Polski.
21. Najcenniejszym motylem z obszaru Pienin jest
- niepylak Apollo.
  - niepylak mnemozyna.
  - paż królowej.
22. Jednym z najciekawszych gatunków ptaków zamieszkujących wapienne ściany skalne jest
- muchołówka.
  - jarząbek.
  - pomurnik.
23. Punktem kulminacyjnym zeszłorocznego Górskiego Rajdu Ekologicznego był szczyt
- Śnieżka.
  - Śnieżnik.
  - Rysy.

Bibliografia

- Dąbrowski P., *Polskie Parki Narodowe. Najcenniejsze szlaki przyrodnicze*, Wydawnictwo PTTK Kraj, Warszawa 2000.
- Dubel. K., Juszczyzyn-Pieczonka. M., *Szkolny monitoring obszarów obiektów przyrodniczo cennych, Materiał pomocniczy dla uczestników programu Czysta Odra*, Opole 2001.
- Dubel. K., Głowacki M., Juszczyzyn-Pieczonka. M., *Szkolny monitoring odpadów, Materiał pomocniczy dla uczestników programu Czysta Odra*, Opole 2001.
- Głowacki M., *Szkolny monitoring wód. Materiał pomocniczy dla uczestników programu Czysta Odra*, Opole 2001.
- Praca zbiorowa, *Poradnik Ekologiczny, Centrum Edukacji Ekologicznej w Strzelcach Opolskich*, Strzelce Opolskie 2002.
- Praca zbiorowa, *Poradnik Ekologiczny 2004, Materiały wypracowane przez uczestników warsztatów zorganizowanych w programie „Edukacja ekologiczna w powiecie strzeleckim”*, Strzelce Opolskie 2004.
- Spałek K., Hebda G., Nowak A., *Ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne Opola, Bio-Plan*, Opole 2000.